

16. Резолюція громадських слухань «Про стан музейної справи в області». Схвалено рішенням обласної ради від 27.08.2010 р. № 42/26 // Волинський музейний вісник. – Вип. 2 / Упр. культури і туризму Волин. ОДА ; Волин. краєзн. музей ; каф. документознавства і музей. справи ВНУ ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2010. – С. 154–161.
17. Северин В. Д. Виставкова справа в Україні / В. Д. Северин // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура. – 2012. – № 5. – С. 17–20.
18. Силюк А. Історико-краєзнавча діяльність музеїв Волині: стан та тенденції / А. Силюк // Минуле і сучасне Волині: Олександр Цинкаловський і край : матеріали ІХ наук. іст.-краєзн. міжнар. конф. 20–23 січ. 1998 р. – Луцьк : Надстир'я, 1998. – С. 30–32.
19. Тітінюк Ю. О. Методика художнього формування сучасної музейної експозиції / Ю. О. Тітінюк // Сімнадцять Сумцовські читання : Комунікаційний підхід у музейній справі як відповідь на потреби соціуму. – Харків : Майдан, 2011. – С. 19–29.
20. У Луцьку відкрили нову експозицію Художнього музею [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://volyn-kray-mus.at.ua/news/u_lucku_vidkr_ili_novu_ekspoziciju_khudozhnogo_muzeju_video/2013-12-20-331.
21. Устилузький народний музей Ігоря Стравінського [Електронний ресурс] // Музейний простір Волині. – Режим доступу : http://volyn-museum.com.ua/index/ustiluzkij_narodnij_muzej_igorja_stravinskogo/0-35.
22. Філонюк М. Меморіальна експозиція «Шевченківська світлиця Миколи Куделі» у Волинському краєзнавчому музеї (до 200-річчя від дня народження Т. Шевченка / М. Філонюк // Літопис Волині. – 2015. – Чис. 14. – С. 7–12.

Билё Любомир. *Експозиционная и выставочная деятельность музеев Волынской области (1991–2016 гг.)*. В статье проанализирована экспозиционная и выставочная работа музейных учреждений Волынской области в течении 1991–2016 гг. Охарактеризованы изменения, которые произошли в этом направлении музейной деятельности. Среди них – проведение реэкспозиций в уже действующих музеях с учетом новейших исследований историков и краеведов; разработка по современным подходам экспозиций новых отделов Волынского краеведческого музея и ряда народных музеев, представление экспозиций в сети Интернет. Обращается внимание на важную составляющую экспозиционной работы – выставочные практики музеев, актуализацию их тематики. Доказано, что обновление и дополнение экспозиций актуальными материалами, использование современных технологий повлияли как на содержательную, так и техническую составляющую музейных экспозиций. Определяются детерминанты, которые отразились на исследуемых процессах.

Ключевые слова: экспозиция, выставка, реэкспозиция, музей, музейный предмет, Волынская область.

Bilo Liubomyr. *The Exposition and Exhibition Activities of the Museums of Volyn Region (1991–2016)*. The exposition and exhibition work of the museum institutions of Volyn region during 1991–2016 is analysed in the article. The changes, that took place in this direction of the museum activities, are characterized. Among them there is the reexposition work in the already existing museums with the newest historical and regional ethnography investigations taken into consideration, the working out of the expositions of the new departments of Volyn Local History Museum and some public museums according to the modern approaches; the exposition presentation in the Internet. The attention is paid to the important part of the exposition work – the exhibition museum practice, their themes actualization. It is proved that the exposition renewal and the addition of the actual materials, the modern technologies application had influenced both the content and the technical part of the museum expositions. The determinants that influenced the investigated processes are defined.

Key words: exposition, exhibition, reexposition, museum, museum item, Volyn region.

Статтю подано до редколегії
29.03.2017 р.

УДК 069.7

Людмила Мірошниченко-Гусак

Внесок Олексія Ошуркевича в розвиток пам'яткоохоронної та музейної справи Волині

У статті розкрито діяльність визначного волинського фольклориста, етнографа, краєзнавця, музейника Олексія Ошуркевича у сфері охорони культурної спадщини впродовж другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

© Мірошниченко-Гусак Л., 2017

Висвітлено, зокрема, його внесок у становлення й розвиток музейної справи Волині. Проаналізовано проведено О. Ошуркевичем роботу у Волинській обласній організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури.

Ключові слова: матеріальні й нематеріальні пам'ятки, пам'ятні місця, охорона пам'яток, Волинський краєзнавчий музей, культурна спадщина.

Постановка наукової проблеми та її значення. Незважаючи на низку гострих й актуальних проблем власного розвитку, пам'яткоохоронна справа в сучасній Україні відзначається багатьма вагомими напрацюваннями. Нагромаджений тут досвід – результат зусиль багатьох поколінь працівників різних державних установ та громадських організацій. Становлення вітчизняного пам'яткоохоронного руху проходило за безпосередньої діяльності обласних осередків Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (далі – УТОПІК). Важлива роль у цьому процесі належала й належить музеям, у яких зберігаються рухомі об'єкти культурної спадщини. Непересічне значення тут мала й має також подвижницька робота знаних краєзнавців, музейників, пам'яткознавців. До них належить і волинянин Олексій Федорович Ошуркевич (1933–2010). Тому його звернення до пам'яткоохоронної та музейної діяльності дає змогу розкрити важливі сторінки історії волинського пам'яткоохоронного руху другої половини ХХ – початку ХХІ ст., проаналізувати здобутки й визначити злободенні питання, які потребують вирішення.

Аналіз досліджень цієї проблеми. На сьогодні поки що відсутнє узагальнювальне дослідження з історії розвитку пам'яткоохоронної справи у Волинській області впродовж другої половини ХХ – початку ХХІ ст., про роль у її проведенні відповідних громадських організацій, окремих особистостей, які працювали в їх складі. Так, практично не вивчено залишається діяльність Волинської обласної організації УТОПІК. Уважаю, що на заваді цьому великою мірою стала відсутність архіву товариства за другу половину 1970–1980-х рр.

Окремі аспекти та напрями пам'яткоохоронної справи на Волині в означений період висвітлені в працях Г. Бондаренка [2], Г. Муляр [15], Г. Марчук [14] й ін. Розвідки Г. Бондаренка та А. Силука [3], І. Гунчика [5], О. Кондратович [9], А. Дмитренко й Л. Мірошніченко-Гусак [6] розкривають життєвий і творчий шлях О. Ошуркевича. Потрібно зауважити, що головним складником поданих тут матеріалів, доповнених спогадами О. Нагорної [16] та Н. Гатальської [4] про роботу О. Ошуркевича у Волинському краєзнавчому музеї, виступають відомості стосовно вивчення цим відомим волинським дослідником народної культури.

Мета статті полягає в тому, щоб на підставі певного кола джерел та наукових публікацій розкрити й проаналізувати пам'яткоохоронну діяльність О. Ошуркевича, з'ясувати його внесок у дослідження, збереження й популяризацію культурної спадщини, а також у розвиток музейної справи Волині.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Вище вже зазначалося, що О. Ошуркевич відомий як український дослідник, автор понад двадцяти книг із фольклористики, етнології, літературного краєзнавства, численних публікацій у наукових збірниках, періодичних виданнях. Зібрані ним матеріальні й духовні пам'ятки стали важливим надбанням нації, послужили й сьогодні слугують джерелом для ґрунтових досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців, використовуються для збагачення сучасної української культури.

Цій важливій місії дослідник присвятив усе життя, визначив пріоритети фахової діяльності. Після роботи в кількох районних газетах у 1961 р. О. Ошуркевич зарахований у штат Волинського краєзнавчого музею завідувачем відділу фондів. Того ж року його переведено на посаду старшого наукового співробітника – «інспектора по охороні пам'ятників» (*відповідає запису в трудовій книжці О. Ошуркевича й тогочасній термінології*). Із 1964 р. займався профспілковою культурно-освітньою роботою. У 1966 р. зарахований на посаду методиста з фольклору Обласного будинку народної творчості. Після реорганізації установи в Обласний науково-методичний центр народної творчості й культурно-освітньої роботи (1979 р.), працював завідувачем фольклорного відділу. До Волинського краєзнавчого музею О. Ошуркевич повернувся на початку 1984 р. Спершу він обіймав посаду молодшого, а з 1987 р. – старшого наукового співробітника відділу методико-масової роботи. З ініціативи О. Ошуркевича в січні 1989 р. створено відділ етнографії, фольклору та народних промислів; його очолив сам дослідник. Через п'ять років він перейшов на посаду провідного наукового співробітника відділу, на якій працював до вересня 2002 р. [1].

Упродовж усієї трудової діяльності дослідник вів активну роботу з виявлення, вивчення, збереження й популяризації культурної спадщини. Протягом 1961–1964 рр. О. Ошуркевич займався збиранням матеріалів про відомих діячів: письменницю Г. Жешко, лауреата Шевченківської премії С. Шаблювського, художника А. Лазарчука, письменниці й актриси Г. Запольської, письменника Ю. Крашевського та ін. Він піклувався про збереження пам'ятних місць, пов'язаних зі згаданими визначними особистостями, висвітлював ці питання в пресі означеного періоду [17].

Чимало зусиль та часу він присвятив пошукам інформації про А. Лазарчука (1870–1934) – самобутнього українського художника, уродженця с. Уховецьк на Ковельщині. О. Ошуркевич першим зацікавився постаттю цього митця з Волині, розшукав багато цікавих фактів із його життя й творчості. Зокрема, він налагодив листування з О. Міхалевич, донькою художника [13]. Завдяки О. Ошуркевичу, частина полотен художника потрапила на Волинь і нині експонується в Художньому музеї м. Луцька.

О. Ошуркевич активно збирав матеріали про перебування на Волині родини Косачів. Зокрема, він намагався привернути увагу громадськості області, республіки до проблем збереження у Волинському краї пам'ятних місць, пов'язаних із життям та творчістю Лесі Українки. Так, митець підготував повідомлення в пресу про перебування видатної української поетеси на Волині [22; 19] і необхідність збереження краси озера Нечимне [24; 26] та ін. Низку розвідок стосовно Олени Пчілки, Лесі Українки, Климента Квітки О. Ошуркевич опублікував у наукових збірниках [28; 18; 27]. Цікаві факти, що стосуються життя й діяльності членів родини Косачів, їх оточення, висвітлені в друкованих виданнях «Найрідніший рідний край – Волинь: путівник» [29], «Пісні з Колодяжна» [34], «Родина Косачів і волиняни: спогади, перекази» [36] та ін.

Важливою подією, яка викликала значний резонанс у середовищі української наукової й літературної спільноти, стала доповідь О. Ошуркевича «Леся Українка і фольклор», проілюстрована народними піснями Волині, записаними на магнітофонну стрічку. Доповідь була виголошена під час роботи республіканського семінару-наради Українського товариства охорони пам'яток історії та культури 1970 р. в Луцьку, присвяченого 100-річчю від дня народження видатної поетеси [37].

Уболівав О. Ошуркевич за збереження історичних пам'яток Волині. У 1960–1970-х рр. дослідник підготував низку публікацій під рубриками «Пам'ятки минулого – скарби народні», «По історичних місцях Волині» [17]. На обласному конкурсі за краще висвітлення в пресі, радіо та телебаченні питань охорони і популяризації пам'яток історії й культури О. Ошуркевича відзначили другою премією [17, с. 77].

Не байдужою для О. Ошуркевича стала доля заповідника «Козацькі могили» (нині – *Національний історико-меморіальний заповідник «Поле Берестецької битви»*). У 1965 р. його територію передали Рівненському краєзнавчому музею, колектив якого розпочав роботу зі створення в заповіднику відповідної експозиції. О. Ошуркевич збирав історичні відомості, поширював інформацію про важливе значення пам'ятки. У 1966 р. науковець листувався з В. Леонтовичем – колишнім інженером-будівельником Волинської єпархії, реставратором пам'яток архітектури. Саме останній у 1910–1914 рр. керував на території поля Берестецької битви будівельними роботами зі спорудження сакральних об'єктів меморіального комплексу полеглим козакам [11]. О. Ошуркевич звертався із запитом про історію Берестечка та «Козацьких могил» до Центрального державного історичного архіву УРСР, державного архіву Житомирської області [11]. Тема Берестечка як рідного для О. Ошуркевича містечка, його історичних, фольклорних й етнографічних пам'яток знайшла відображення в низці праць науковця [30; 33]. Він також був активним учасником Всеукраїнських наукових конференцій «Берестецька битва в історії України» [32].

О. Ошуркевич активно проводив роботу щодо пошуку пам'яток, залучав до цієї справи інших. Він публікував власні напрацювання в різноманітних друкованих виданнях України, у тому числі й тих, які належали УТОПК [19; 20]. За його сприяння розширилася мережа осередків Товариства в містах та районах Волинської області, зокрема в м. Володимирі-Волинському [12]. Дослідник був учасником звітно-виборчих конференцій Товариства кінця 1960–1970-х рр., його науково-методичних рад (збереглося чимало вітальних листівок, запрошень, мандатів делегата конференцій) [1].

О. Ошуркевич брав участь у численних експедиційних виїздах із метою фіксації зразків духовної й матеріальної культурної спадщини. У 1987 р. разом із ленінградським етномузикологом М. Лобановим він збирав фольклорні скарби в селах навколо містечка Устилуга, що мали вплив на створення всесвітньовідомим російським композитором І. Стравінським його власних музичних творів [11]. У звіті науковця за 1991 р. як голови секції пам'яток писемності, фольклору та етнології

Волинської обласної організації УТОПІК ідеться про результати експедиції «Шляхами П. П. Чубинського на Волині», організованої та проведеної цим осередком Товариства спільно з Волинським краєзнавчим музеєм [7].

Під час роботи у Волинському краєзнавчому музеї О. Ошуркевич доклав чимало зусиль для створення й відкриття експозиції Берестечківського народного музею (1963 р.) – одного з перших музейних закладів Волині [16]. Завідувачем став шкільний учитель дослідника, краєзнавець О. Філіпович.

Досить активно Олексій Федорович займався музейним будівництвом у 1980-х рр. Він уважав, що на Волині мають діяти музеї та музейні кімнати різного профілю. Ним створено етнографічний розділ експозиції Любомльського народного краєзнавчого музею, Музей історії с. Тростянець Ківецького району (1984 р.), шкільний Музей академіка М. Кравчука в с. Човниця Ківецького району (1986 р.), Музей-світлицю Т. Шевченка в с. Буяні Луцького району (1995 р.). О. Ошуркевич зібрав низку матеріалів для Музею І. Стравінського в Устилузі, надав методичну допомогу в перебудові експозиції Горохівського народного музею (1984 р.), організації Музею народного землеробства в с. Ярівка Горохівського району (1985 р.), створенні музею в с. Литовеж (1984 р.) та Музею історії села Колона Іваничівського району (1985 р.), Рожищенського музею (1984 р.). Ним складено план музею в Любешові (1984 р.), проведено паспортизацію музейних кімнат області, зібрано відомості про стан музеїв у районах [35].

О. Ошуркевич прагнув створити в Луцьку Музей етнографії та народних промислів, адже добре усвідомлював, що, сформувавши велику й цікаву етнографічну колекцію, музей не може її не показувати. Тож, із його ініціативи, у Волинському краєзнавчому музеї через багато років знову з'являється відділ етнографії, фольклору та народних промислів (1989 р.). На початку 1990-х рр. під керівництвом науковця тривала розробка структурного й тематико-експозиційного плану музею. Львівські художники підготували ескізи експозиційних залів. Виготовлялися світлини, організовувались експедиційні виїзди, закуплялись експонати [8]. Однак довести до завершення оформлення експозиції не вдалося. Це питання залишається відкритим до сьогодні.

О. Ошуркевич став ініціатором та організатором проведення у Волинському краєзнавчому музеї обласних конкурсів різдвяно-новорічної атрибутики, писанкарства. Завдяки цьому молоде покоління, громадськість краю були долучені до важливого процесу відродження й розвитку народного мистецтва, традиційних календарних звичаїв та обрядів; фондова збірка самого музею поповнилася численними музейними предметами з цієї тематики.

О. Ошуркевич як досвідчений музейний працівник пропагував культурні надбання українського народу й через організацію виставок. У 1990-х рр. відділ етнографії та народних промислів Волинського краєзнавчого музею створює низку виставкових проектів, що викликали зацікавлення серед громадськості краю: «Шевченко і Волинь» (1989 р.), «Волинський рушник» (1989), «Краса, що поруч з нами. Народне мистецтво с. Рокити» (1990 р.), «Мистецтво писанки» (1990 р.), «Граї, музико! Українські народні музичні інструменти кінця XIX–XX ст.» (1996 р.), «Писанковий дивоцвіт» (1996 р.), «У сяйві різдвяної зорі» (1996 р.), «Різдвяна містерія» (1999 р.) та ін. [1; 8]

О. Ошуркевич став одним із перших дослідників, який звернувся до вивчення історії Волинського краєзнавчого музею [21; 25]. Він висвітлював діяльність О. Прусевича – першого директора закладу [31], питання етнографії музею в міжвоєнний період [23]. Науковець виступив співавтором дослідження «Волинський краєзнавчий музей: доля культурних скарбів України під час Другої світової війни: архіви, бібліотеки, музеї» [10]. Його розвідки дали поштовх іншим науковцям до активного вивчення музейної справи Волинської області.

Роботі у Волинському краєзнавчому музеї О. Ошуркевич присвятив понад 20 років. За цей час він розбудовував музейну мережу області, розшукував народні скарби, поповнював фондову збірку унікальними пам'ятками, поширював народні надбання через виставки, екскурсії, лекції, численні наукові публікації, видання тощо. Він став лауреатом обласної премії імені М. Куделі (1999 р.), удостоєний звання заслуженого працівника культури України (2006 р.).

Високо оцінило внесок О. Ошуркевича в пам'яткоохоронну справу Українське товариство охорони пам'яток історії та культури. Відомо, що Товариством засновано чотири Всеукраїнські премії. У 1990 р. волинянин став другим лауреатом премії імені П. Чубинського за збереження пам'яток фольклору, етнографії та мистецтва. У 2010 р. О. Ошуркевичу присуджено Всеукраїнську премію

імені В. Гнатюка, запроваджену Міністерством культури України за збереження нематеріальної культурної спадщини.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Основним та найактуальнішим завданням О. Ошуркевича впродовж усього його життя стала повсякденна турбота про збереження й повноцінне використання культурної спадщини. Особливо значний його внесок у справу збереження традиційних об'єктів нематеріальної культури. Адже відомо, що в комуністичну добу наукові установи звертали першочергову увагу на речові пам'ятки, а також на новітні радянські свята. О. Ошуркевич доклав чимало зусиль до розбудови музейної мережі Волинської області, звернув увагу на важливість вивчення історії становлення Волинського краєзнавчого музею, відновив діяльність відділу етнографії та народних промислів, зібрав унікальні пам'ятки, які сьогодні доступні для сучасників.

Важливе значення мають розвідки О. Ошуркевича стосовно збереження й поширення відомостей про пам'ятні місця Волині. Ідеться насамперед про ті, які пов'язані з життям і діяльністю родини Косачів, А. Лазарчука, І. Стравінського, Г. Запольської, Ю. Крашевського та ін. Широко вболівав він за пам'ятки рідного Берестечка, шанував і беріг пам'ять українських козаків.

Отже, на тлі дослідження історії пам'яткоохоронної та музейної справи Волині другої половини ХХ – початку ХХІ ст. подальшого цілісного вивчення потребує й постать Олексія Федоровича Ошуркевича.

Джерела та література

1. Архів відділу етнографії та народних промислів Волинського краєзнавчого музею (1989–2016 рр.).
2. Бондаренко Г. Археологія і пам'яткознавство Волині: історіографічний огляд (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) / Г. Бондаренко // Краєзнавство. – 2006. – № 1–4. – С. 150–158.
3. Бондаренко Г. Через усе життя – з любов'ю до рідного краю (до 70-річчя краєзнавця, етнографа і фольклориста Олексія Федоровича Ошуркевича) / Г. Бондаренко, А. Силук // Минуле і сучасне Волині й Полісся: народна культура – шлях до себе : зб. наук. праць. – Вип. 11 : Матеріали Волин. обл. наук.-етнограф. конф., м. Луцьк, 10–11 квіт. 2003 р. – Луцьк, 2003. – С. 4–6.
4. Гатальська Н. У пошуках народних скарбів поруч з Майстром / Н. Гатальська // Минуле і сучасне Волині та Полісся. Народна культура і музей : наук. зб. – Вип. 44 : матеріали Четвертої всеукр. наук.-етнограф. конф., присвяченої 80-річчю від дня народження О. Ошуркевича, 16–17 квіт. – 2013 р. – Луцьк, 2013. – С. 5–8.
5. Гунчик І. Пам'яті Олексі Ошуркевича (1933–2010) / І. Гунчик // [Електронний ресурс] Вісник Львівського університету. – Серія : Мистецтвознавство / Львівський національний університет імені І. Франка. – Львів, 2011. – Вип. 10. – С. 303–306. – Режим доступу : www.lnu.edu.ua/faculty/Philol/www/visnyk/10_2010/2010_10_oszurkevycz.pdf. (дата звернення 01.03.2017).
6. Дмитренко А. Олексі Ошуркевич – музейний діяч та дослідник народної культури (до 80-річчя від дня народження) / А. Дмитренко, Л. Мірошниченко-Гусак // Збереження й дослідження історико-культурної спадщини в музейних зібраннях: історичні, мистецтвознавчі та музеологічні аспекти діяльності : зб. міжнар. конф. / Національний музей у Львові ім. А. Шептицького. – Львів, 2013. – С. 580–583.
7. Звіт голови секції документальних пам'яток О. Ошуркевича про фольклорно-етнографічну експедицію «Шляхами П. П. Чубинського на Волині» // Державний архів Волинської області, ф. 3186, оп. 1, спр. 30, 2 арк.
8. Звіти про роботу О. Ошуркевича за 1994–1999 рр. // Волинський краєзнавчий музей. ДМ 52 462–524 666.
9. Кондратович О. Олексі Ошуркевич: з антеїв Волинської землі: 80-річчю від дня народження присвячується / О. Кондратович. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2013. – 120 с.
10. Кот С. Волинський краєзнавчий музей: доля культурних скарбів України під час Другої світової війни: архіви, бібліотеки, музеї. – Вип. I / С. Кот, О. Ошуркевич. – Київ ; Бремен : Українознавство, 1996. – 76 с.
11. Листи видатних людей до О. Ошуркевича за 1966–2005 рр. // Державний архів Волинської області, ф. 3186, оп. 1, спр. 138, 112 арк.
12. Листи від колег, друзів, знайомих, адресовані О. Ошуркевичу (від В. Ковальського) // Волинський краєзнавчий музей. Колекційний опис № 1. КДФ 23 781–23 837.
13. Листи від колег, друзів, знайомих, адресовані О. Ошуркевичу // Волинський краєзнавчий музей. Колекційний опис № 2. КДФ 23 848–23 926.
14. Марчук Г. До 50-ти річчя Українського товариства охорони пам'яток історії та культури / Г. Марчук [Електронний ресурс] // Відлуння віків. Український пам'яткоохоронний інтернет-ресурс. – Режим доступу : <http://pamjatku.org.ua/>. (дата звернення 08.03.2017).
15. Муляр Г. Пам'яткоохоронна діяльність у Волинській та Рівненській областях (середина 1950 – початок 1990-х рр.) / Г. Муляр // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Історична науки. – № 23 (220). – 2011. – С. 137–142.

16. Нагорна О. Олекса Ошуркевич у створенні музейних закладів Волині: спогади колеги / О. Нагорна // *Минуле і сучасне Волині й Полісся: народна культура – шлях до себе : матеріали Волин. обл. наук.-етнограф. конф., 10–11 квіт. 2003 р. – Вип. 11. – Луцьк, 2003. – С. 7.*
17. Олекса Ошуркевич: до народних джерел : бібліограф. покажч. / Упр. культури і туризму Волин. ОДА ; Волин. ОУНБ ім. Олени Пчілки ; упоряд. В. Бабій, ред. А. Понагайба. – Вид. 2-ге, доповн. – Луцьк : ПВД «Твердиня», 2011. – 128 с.
18. Ошуркевич О. Бережці. «На захід від містечка Любомля» / О. Ошуркевич // *Джерела безсмертного слова: Лесині місця на Волині : іст.-краєзн. нариси, поезія. – Луцьк : Надстир'я, 1996. – С. 44–46.*
19. Ошуркевич О. В краю дитинства [про будинки, в яких жили Косачі в Луцьку] / О. В Ошуркевич // *Пам'ятки України. – 1971. – № 1. – С. 50–51.*
20. Ошуркевич О. Використання та пропаганда пам'яток матеріальної й духовної культури засобами музейних експозицій / О. Ошуркевич // *Вісник Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. – 1991. – № 1. – С. 42–43.*
21. Ошуркевич О. Вікно у давнину століть [з історії Волинського краєзнавчого музею] / О. Ошуркевич // *Волинь. – 1993. – 8 квіт.*
22. Ошуркевич О. Дивоцвіт / О. Ошуркевич // *Ленінська молодь. – 1963. – 2 серп.*
23. Ошуркевич О. Етнографія Волинського музею у Луцьку (1929–1939) / О. Ошуркевич // *Тези наукової конференції до 100-річчя Волинського єпархіального давньосховища, 18–20 трав. 1993 р. – Житомир, 1993. – С. 41–42.*
24. Ошуркевич О. Живі пам'ятки / О. Ошуркевич // *Радянська Волинь. – 1963. – 23 верес.*
25. Ошуркевич О. З історії Волинського краєзнавчого музею / О. Ошуркевич // *Волинський музей: історія і сучасність : тези та матеріали І наук.-практ. конф., присвяч. 65-річчю Волин. краєзн. музею та 45-річчю Колодяжн. літ.-мемор. музею Лесі Українки, 16–17 черв. 1994 р., м. Луцьк. – Луцьк, 1998. – С. 5–7.*
26. Ошуркевич О. Збережемо Лесині куточки // О. Ошуркевич // *Радянська Волинь. – 1964. – 23 серп.*
27. Ошуркевич О. Климент Квітка і пісенно-музичний фольклор Волині / О. Ошуркевич // *Волинський музей: історія і сучасність : наук. зб. – Луцьк, 1999. – Вип. II. – С. 78–81.*
28. Ошуркевич О. Леся Українка і народна співачка Варвара Дмитрук: з історії фольклористичних зв'язків / О. Ошуркевич // *Леся Українка та родина Косачів в контексті української культури : тези та матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 24–25 лют., с. Колодяжне на Волині. 1996 р. – Луцьк, 1996. – С. 25–26.*
29. Ошуркевич О. Найрідніший рідний край – Волинь : путівник / О. Ошуркевич. – Львів : Каменяр, 1991. – 80 с. : іл.
30. Ошуркевич О. Нові записи легенд про Берестецьку битву / О. Ошуркевич // *Народна творчість та етнографія. – 2003. – № 3. – С. 18–21.*
31. Ошуркевич О. Олександр Прусевич – музеолог, дослідник народного мистецтва на Волині / О. Ошуркевич // *Волинський краєзнавчий музей: історія і сучасність : тези І наук.-конф., 16–17 черв. 1994 р. – Луцьк, 1998. – С. 8–9.*
32. Ошуркевич О. Пам'ятки про Берестецьку битву у творчих зацікавленнях Олени Пчілки / О. Ошуркевич // *Берестецька битва в історії України : тези четвертої республік. наук.-теорет. конф., 19 черв. 1993 р. / Рівненська обл. орг. Укр. т-ва охорони пам'яток іст. та культури. – Острів, 1993. – С. 52–54; Народна творчість про Нечая і Берестецьку битву: історизм, фольклорні мотиви // *Берестецька битва – 340 років : тези II респ. наук.-теорет. конф., 15 черв. 1991 р. / Укр. т-во охорони пам'яток іст. та культури, Рівнен. обл. орг. – Рівне, 1991. – С. 36–38.**
33. Ошуркевич О. Там, під Берестечком : статті, розвідки, тексти / О. Ошуркевич. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2008. – 352 с.
34. Пісні з Колодяжна / записи, упорядкув. і прим. О. Ошуркевича ; розшифровка і нотація мелодій М. Мишанича, М. Стефанишина, Л. Добрянської. – Луцьк : Надстир'я, 1998. – 149 с.
35. Реєстрація відряджень, прочитаних лекцій, проведених екскурсій (1984–1990 рр.) // *Державний архів Волинської області, ф. 3186, оп. 1, спр. 35, 39 арк.*
36. Родина Косачів і волиняни: спогади, перекази / записи, впорядкув. і прим. О. Ошуркевича. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2002. – 64 с.
37. Семінар, присвячений Лесі Українці // *Літературна Україна. – 1970. – 30 жовт.*

Мирошниченко-Гусак Людмила. Вклад Алексея Ошуркевича в развитие памятникоохранительного и музейного дела Волини. В статье раскрывается деятельность А. Ошуркевича в сфере охраны культурного наследия второй половины XX – начала XXI в. Изображается его вклад в становление и развитие музейного дела на Волини. Анализируется работа в Волинской областной организации Украинского общества охраны памятников истории и культуры. Особенно значителен вклад О. Ошуркевича в сохранение нематериального культурного наследия. За эту деятельность ему присуждены премии имени П. Чубинского (1990) и В. Гнатюка

(2010). Сегодня личность известного фольклориста, этнографа, краеведа, музейного деятеля О. Ошуркевича требует целостного исследования как и история памятникоохранительного, музейного дела на Волыни.

Ключевые слова: материальные и нематериальные памятники, памятные места, охрана памятников, Волынский краеведческий музей, культурное наследие.

Miroshnychenko-Husak Ludmyla. Oleksiy Oshurkevych's Contribution to the Development of Monument's Protection and Museum Affairs of Volyn. The article deals with the activities of famous Volyn citizen Oleksiy Oshurkevych in the field of cultural heritage's protection of the second half of XX – the beginning of XXI century. Oleksiy Oshurkevych's contribution to the establishment and development of museum affair of Volyn is illuminated. Also it was analyzed the conducted work in the Volyn regional organization of Ukrainian society of historic and cultural monuments' protection and in Volyn regional museum.

Key words: tangible and intangible attractions, memorable places, monuments' protection, Volyn regional museum, cultural heritage.

Статтю подано до редколегії
14.04.2017 р.